

УДК 631.162:633.15:631.52

**УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ВИРОЩУВАННЯ ГІБРИДІВ
КУКУРУДЗИ З РІЗНИМ ФАО**

Теребус О. В., студент
Ралко О.С., к.е.н., доцент
катедри адміністративного менеджменту
та зовнішньоекономічної діяльності
*Національний університет біоресурсів і
Природокористування України, м.Київ, Україна*

Агропромисловий комплекс України, будучи фундаментом національної економіки, стикається з безпрецедентними викликами. В умовах високої волатильності ринкових цін, порушених логістичних ланцюгів та стрімкого зростання вартості матеріально-технічних ресурсів, традиційна парадигма агровиробництва, орієнтована на максимізацію врожайності, втрачає свою економічну доцільність. Виникає гостра потреба у переході до нової філософії управління, де ключовою метою стає не валовий збір, а максимізація чистого прибутку з гектара через глибоку оптимізацію витрат та управління ризиками. Кукурудза, як одна з найбільш рентабельних, але водночас найбільш ресурсомістких культур, посідає центральне місце у вирішенні цього завдання.

Проблема загострюється через так званий ефект «цінових ножиць», що яскраво демонструє аналіз діяльності провідних агропідприємств, таких як ТОВ «АГРОКІМ». Дані за 2021-2023 рр. свідчать, що попри фінансову стійкість, підприємства зіткнулися з катастрофічним падінням прибутковості у кризові періоди. Причиною стало те, що собівартість (особливо витрати на добрива, насіння та, що критично, на сушіння) зростала значно швидше, ніж доходи від реалізації.

Це доводить, що без зміни операційного підходу навіть фінансово здорові компанії ризикують втратити рентабельність. У цьому контексті дане дослідження висуває та обґрунтовує ключову тезу - управління структурою посівів кукурудзи за групами стиглості (ФАО) перестає бути суто агрономічним питанням і перетворюється на один із найпотужніших економічних важелів стратегічного менеджменту, здатного забезпечити сталість бізнесу.

Ефективність досягається через синергію трьох ключових управлінських рішень: стратегічного управління портфелем ФАО, оптимізації густоти стояння та впровадження елементів точного землеробства. Необхідність переходу від гонитви за врожайністю пізньостиглих гібридів до збалансованого портфеля ФАО. Традиційний підхід, де ставка робиться на гібриди з високим ФАО (400+) через їх високий потенціал урожайності, в сучасних умовах є надто ризикованим та економічно невиправданим. Пропонується стратегічна диверсифікація зі збільшенням частки ранньостиглих (низьке ФАО) гібридів. Економічне обґрунтування цього кроку базується на трьох факторах. По-перше, це хеджування кліматичних ризиків: ранні гібриди «втікають» від пізньолітніх посух, які стають дедалі частішими, формуючи врожай до настання стресових умов і стабілізуючи загальний валовий збір по господарству. По-друге, це оптимізація логістики, де використання гібридів з різним терміном дозрівання дозволяє створити «збиральний конвеєр». Це розтягує збиральну кампанію в часі, забезпечує рівномірне завантаження комбайнового парку та, що найважливіше, елеваторних потужностей, уникаючи пікових навантажень та простоїв. По-третє, і це є ключовим економічним важелем, — радикальне зниження собівартості через економію на сушінні.

Гібриди з низьким ФАО мають значно кращу природну вологовіддачу і на момент збирання їх вологість часто на 5-10% нижча, ніж у пізньостиглих. Враховуючи, що витрати на газ та електроенергію для доробки зерна є однією з найбільших статей собівартості, пряма економія на знятті кожного тонно-відсотка вологи часто повністю компенсує потенційно нижчу врожайність раннього гібрида, забезпечуючи вищий чистий прибуток з гектара.

Також управління ФАО є неефективним без одночасної оптимізації густоти стояння рослин через впровадження технологій точного землеробства. Густота посіву є одним із найпотужніших контрольованих агрономом факторів, що визначає рівень конкуренції між рослинами за світло, воду та поживні речовини. Практика використання усереднених норм висіву на великих полях (сотні гектарів) є економічно збитковою, оскільки поля не є однорідними. Вони

мають зони з різним потенціалом: високопродуктивні (глибокі чорноземи) та низькопродуктивні (піски, схили).

Використання єдиної норми призводить до того, що на високопродуктивних ділянках потенціал поля не використовується (занизька густина), а на низькопродуктивних — відбувається перевитрата дорогого насіння та формується непродуктивний, вилягаючий посів через надмірну конкуренцію в умовах стресу. Рішенням є впровадження технології диференційованого посіву (Variable Rate Seeding, VRS).

Цей підхід, заснований на картах-завданнях дозволяє економити насіння на депресивних ділянках та максимізувати врожай на продуктивних. При цьому стратегія VRS має бути адаптована до ФАО: ранньостиглі гібриди, що мають менший габітус, краще реагують на загушення, тоді як пізньостиглі, з потужною вегетативною масою, потребують більшої площі живлення

Синергетичний ефект досягається лише за умови поєднання VRS із диференційованим внесенням добрив (VRA). Витрати на мінеральні добрива є ще однією надважкою статтею собівартості. Аналогічно до посіву, усереднене внесення NPK є невиправданим марнотратством.

Технологія VRA дозволяє на основі тих самих карт продуктивності вносити поживні речовини цілеспрямовано: більше — на ділянки з високим потенціалом, де вони будуть засвоєні, і менше — на депресивні зони. Це забезпечує пряму економію 15-25% дорогих добрив, одночасно підвищуючи віддачу від них на кращих ділянках поля.

Комплексне впровадження цих трьох напрямів — стратегічного управління портфелем ФАО, диференційованого посіву (VRS) та диференційованого внесення добрив (VRA) — дозволяє вирішити ключову проблему: розірвати «цінові ножиці». Прогнозне моделювання, проведене на базі ТОВ «АГРОКІМ», доводить високу економічну ефективність. Очікується, що доходи від реалізації зростуть на 10%. При цьому собівартість продукції зросте лише на 2%. Це мінімальне зростання досягається завдяки тому, що ринкова інфляція на ресурси майже повністю компенсується прямою економією

на добривах (VRA), насінні (VRS) та, найголовніше, на сушінні (низьке ФАО). Як наслідок, чистий прибуток підприємства прогнозовано зростає на 42,3% (або на 104,6 млн грн). Це кардинально покращує ключові показники ефективності: рентабельність продукції зростає з 39,9% до 55,6%, а рентабельність активів (ROA) — з 9,85% до 13,61%.

Таким чином, дослідження доводить, що перехід від стратегії максимізації врожайності до стратегії максимізації прибутку через науково обґрунтоване, синергетичне управління агротехнологіями (ФАО, густота, точне землеробство) є ключем до сталого розвитку та високої конкурентоспроможності агропідприємств у сучасних ринкових умовах.

Список використаних джерел

- 1 *ІМК*. Про компанію: Прилуцький кластер. ІМК : веб-сайт. URL: <https://www.imcagro.com.ua/ua/pro-kompaniyu/nashi-pidpriemstva/prilutskiy-klaster> (дата звернення 12.10.2025)
- 2 Каленська, С. М., Сачок, Р. В. (2021). Адаптивність гібридів кукурудзи та управління формуванням продуктивності через технологічні і екологічні фактори. Розвиток аграрної галузі та впровадження наукових розробок у виробництво : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Миколаїв, 18 листопада 2021 р. Миколаїв: МНАУ, 2021. 128 с.
- 3 Профіль компанії: АгроКім. *Latifundist.com* : веб-сайт. URL: <https://latifundist.com/kompanii/1822-agrokim> (дата звернення 12.10.2025)
- 4 Василенко, Д., ГРИЩЕНКО, О. (2022). Продуктивність кукурудзи на зерно за використання елементів точного землеробства. *Агрохімічні ресурси та управління біопродуктивністю агроландшафтів*, 71.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ЛЕЙБНИЦ-ІНСТИТУТ АГРАРНОГО РОЗВИТКУ
В КРАЇНАХ З ПЕРЕХІДНОЮ ЕКОНОМІКОЮ (НІМЕЧЧИНА)
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК ВАЙЄНШТЕФАН-ТРИЗДОРФ (НІМЕЧЧИНА)
СЛОВАЦЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ В НІТРІ (СЛОВАЧЧИНА)
ЛАТВІЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУК ПРО ЖИТТЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ (ЛАТВІЯ)

Факультет аграрного менеджменту

**Кафедра адміністративного менеджменту та
зовнішньоекономічної діяльності**

МАТЕРІАЛИ

**VI Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції
студентів, аспірантів та молодих вчених**

**«СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ:
ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ»**

04 листопада 2025 р.

Київ - 2025

УДК 338.43.01/.01 (075.8)

Науково-редакційна колегія:

Організаційний комітет:

ТОНХА Оксана – проректор з наукової роботи та інноваційної діяльності НУБіП України, д.с.-г.н., професор, голова оргкомітету

ОСТАПЧУК Анатолій – в.о. декана факультету аграрного менеджменту, к.е.н., доцент, співголова оргкомітету

ШЛАУДЕРЕР Ральф – керівник Міжнародної школи Університету прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф, Міжнародний представник факультету сільського господарства, Представник з питань міжнародних освітніх програм і співпраці, доктор наук, професор, співголова оргкомітету

ГОРСЬКА Єлена – декан факультету економіки та менеджменту Словацького аграрного університету в Нітрі, доктор наук, професор, співголова оргкомітету

ПЕРЕХОЖУК Олександр – старший науковий співробітник Лейбніц-Інституту аграрного розвитку в країнах з перехідною економікою, PhD, професор, співголова оргкомітету

ЗЕВЕРТЕ-РІВЗА Сандія – дослідник Латвійського університету наук про життя та технологій, PhD, доцент, співголова оргкомітету

Члени оргкомітету:

КОВТУН Олена – завідувач кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, к.е.н., доцент;

БАСЮК Дарія – професор кафедри адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, д.е.н., професор

ЖЕМОЙДА Олександр – д.е.н., професор

ІБАТУЛЛІН Марат – д.е.н., професор

МОСТЕНСЬКА Тетяна – д.е.н., професор

ГОЛОМША Наталія – к.е.н., доцент

ДАВИДЕНКО Володимир – к.е.н., доцент

ДІБРОВА Лариса – к.е.н., доцент

КОВАЛЕНКО Наталія – к.е.н., доцент

КОЛЕСНИК Максим – к.е.н., доцент

КОСТЮК Ольга – к.е.н., доцент

КУЗЬМЕНКО Сергій – к.е.н., доцент

РАЛКО Олександра – к.е.н., доцент

ТЮРІНА Альона – к.е.н., доцент

ЧОРНЕНЬКА Людмила – к.е.н., доцент

ЯНЧЕВСЬКИЙ Руслан – к.е.н., доцент

ФАЙЧУК Олександр – к.е.н., доцент, секретар оргкомітету

МІЩЕНКО Іван – к.е.н., доцент, відповідальний за випуск збірника тез

Затверджено та рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради факультету аграрного менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України (*протокол №4 від 20 листопада 2025 р.*).

«СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ»: Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених, 04 листопада 2025 р. – К.: НУБіП України, 2025. – 245 с.

У збірнику представлені результати дослідження проблем сучасного менеджменту в умовах воєнного стану та інтеграції України до ЄС. Видання розраховано на студентів, аспірантів, викладачів, практиків і всіх тих, хто цікавиться питаннями сучасних підходів до управління підприємствами і національним господарством.

Матеріали викладені в авторській редакції. Відповідальність за достовірність поданої інформації несуть автори.

© Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності, факультет аграрного менеджменту НУБіП України, 2025

© Автори